1 Ιανουαρίου 2015

Έθιμα Πρωτοχρονιάς σε όλη την Ελλάδα

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Φωτο:newsbomb.gr

Οι ημέρες των εορτών είναι ημέρες αφιερωμένες στα ήθη, τα έθιμα και στις πατροπαράδοτες παραδόσεις. Άλλωστε, τα ήθη και τα έθιμα του κάθε τόπου «χρωματίζουν» τις γιορτινές αυτές ημέρες και αποτελούν μία όαση χαράς για μικρούς και μεγάλους.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει μάλιστα η παρουσίαση εθίμων των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς από διάφορες περιοχές της χώρας μας.

Βασιλόπιτα

βασιλόπιτα, το κόψιμο της πίτας

Μία παράδοση της Κωνσταντινούπολης λέει τα εξής: Όταν ο άγιος Βασίλειος ήταν Επίσκοπος στην Καισαρεία, ο Έπαρχος της Καππαδοκίας πήγε με σκληρές διαθέσεις να εισπράξει φόρους. Οι κάτοικοι φοβισμένοι ζήτησαν την προστασία του ποιμενάρχη τους. «Σας ζητάω αμέσως, τους είπε εκείνος, να μου φέρει ο καθένας ό,τι πολύτιμο αντικείμενο έχει». Μάζεψαν πολλά δώρα και βγήκαν μαζί με το Δεσπότη τους οι κάτοικοι της Καισαρείας να προϋπαντήσουν τον Έπαρχο. Ήταν όμως τέτοια η εμφάνιση και η πειθώ του Μεγάλου Βασιλείου, που ο Έπαρχος καταπραύνθηκε χωρίς να θελήσει να πάρει τα δώρα. Γύρισαν πίσω χαρούμενοι κι ο άγιος Βασίλειος πήρε να τους ξαναδώσει τα πολύτιμα αντικείμενα τους. Ο χωρισμός όμως ήταν δύσκολος γιατί είχαν προσφέρει πολλά όμοια αντικείμενα, δηλαδή δαχτυλίδια, νομίσματα κ.λ.π. Ο Βασίλειος τότε σκέφθηκε ένα θαυματουργό τρόπο: Διέταξε να κατασκευασθούν το απόγευμα του Σαββάτου μικρές πίτες και μέσα σε καθεμιά τοποθέτησε από ένα αντικείμενο. Την επόμενη μέρα έδωσε από

μία σε κάθε Χριστιανό. Και τότε έγινε το θαύμα! Μέσα στην πίτα του βρήκε ο καθένας ό,τι είχε προσφέρει! Από τότε, λέει η παράδοση, κάθε χρόνο, στη γιορτή του αγίου Βασιλείου, κάνουμε κι εμείς πίτες και βάζουμε μέσα νομίσματα.
Η Βασιλόπιτα αποτελεί το κατεξοχήν Πρωτοχρονιάτικο έθιμο μας. Είναι ένα έθιμο που το συναντάμε σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο με αρκετές βέβαια παραλλαγές που έχουν να κάνουν κυρίως με τη σύστασή της.
Έτσι σε κάποια μέρη είναι κέικ ή τσουρέκι, σε άλλα αλμυρή ή γλυκιά πίτα με φύλλα ενώ σε κάποια άλλα είναι ψωμί σαν το Χριστόψωμο. Κοινό στοιχείο πάντως της διακόσμησης είναι ένας σταυρός και η αναγραφή του έτους. Σε όλες πάντως τις περιπτώσεις η Βασιλόπιτα είναι στρογγυλή και μέσα της κρύβει ένα φλουρί.
Η βασιλόπιτα είναι συνδυασμός του «εορταστικού άρτου» και του «μελιπήκτου» των αρχαίων προσφορών, τόσο προς τους θεούς όσο και προς τους νεκρούς ή τους κακούς δαίμονες για την εξασφάλιση της υγείας, της καλής τύχης και της ευλογίας του Αγίου Βασιλείου.
Στην πλειοψηφία τους οι Έλληνες κόβουν τη βασιλόπιτα αμέσως μετά την αλλαγή του χρόνου. Σε μερικές όμως, περιοχές της Ελλάδας η Βασιλόπιτα κόβεται στο μεσημεριανό τραπέζι, ανήμερα του Αγίου Βασιλείου την 1η Ιανουαρίου. Όποτε πάντως και αν κοπεί, ακολουθείται το ίδιο εθιμοτυπικό: Ο νοικοκύρης την σταυρώνει τρεις φορές με ένα μαχαίρι και μετά αρχίζει να κόβει τα κομμάτια. Το πρώτο είναι του Χριστού, το δεύτερο της Παναγίας, το τρίτο του Αγίου Βασιλείου, το τέταρτο του σπιτιού και ακολουθούν τα κομμάτια των μελών της οικογένειας με σειρά ηλικίας.

Συνταγή για Βασιλόπιτα

βασιλόπιταΥλικά:
1 φλιτζάνι τσαγιού γάλα φρέσκο
2 κουταλάκια γλυκού μαγιά
4 αυγά
1 φλιτζάνι βούτυρο γάλακτος
1 ½ φλιτζάνι ζάχαρη
1 φακελάκι μαχλέπι κοπανισμένο
Ξύσμα ενός λεμονιού
1 κουταλάκι γλυκού κοφτό αλάτι
1 κιλό αλεύρι
Λίγα αμύγδαλα

Εκτέλεση :
1. Σε μια μεγάλη λεκάνη βάζουμε μισό φλιτζάνι γάλα χλιαρό και μέσα διαλύουμε τη μαγιά. Προσθέτουμε μισό φλιτζάνι αλεύρι, και το ανακατεύουμε για να γίνει μείγμα.

Το σκεπάζουμε με μια πετσέτα και τ΄ αφήνουμε σε ζεστό μέρος για να φουσκώσει (1 ώρα περίπου).
2. ΄Οταν φουσκώσει, χτυπάμε στο μίξερ τη ζάχαρη με τους κροκούς.
Ρίχνουμε το υπόλοιπο γάλα, τ΄ ασπράδια μαρέγκα, το βούτυρο λιωμένο, το μαχλέπι, και το ξύσμα λεμονιού.
Ζυμώνουμε ρίχνοντας λίγο λίγο το αλεύρι, ώστε η ζύμη να μη γίνει πολύ σφιχτή.
Την πλάθουμε σε μπάλες και τη βάζουμε μέσα σε μια λεκάνη.
Τη σκεπάζουμε πάλι με πετσέτα και την αφήνουμε σε ζεστό μέρος για 3 ώρες περίπου, ώστε να γίνει διπλάσια σε όγκο.
3. Ζυμώνουμε τη ζύμη για 5 λεπτά και την τοποθετούμε σε βουτυρωμένο λαδόχαρτο μέσα σε ταψί στρογγυλό μεγάλο ή σε δύο μικρά.
Τ΄ αφήνουμε σε χλιαρό μέρος 2 ώρες περίπου, σκεπασμένα ώστε να διπλασιαστούν σε όγκο.
4. Πριν τα βάλουμε στο φούρνο, χτυπάμε 1 κρόκο αυγού και 1 κουταλάκι νερό και τ΄ αλείφουμε ελαφρά με πινέλο.
Από πάνω με ασπρισμένα αμύγδαλα μπορούμε να σχηματίσουμε τη νέα χρονολογία.

Η Καλή Χέρα

Συνηθίζεται να δίνεται ένα χρηματικό ποσό σαν δώρο σε παιδιά’ κυρίως πρόκειται για τα εγγόνια ή τα ανίψια που θα επισκεφτούν κάποιο σπίτι την Πρωτοχρονιά.
Μερικές δεκαετίες παλιότερα, η «καλή χέρα» ήταν το μόνο δώρο που έπαιρναν τα παιδιά την Πρωτοχρονιά και σε πολλές περιπτώσεις ήταν απλά ένα κέρασμα μιας κι ούτε χρήματα υπήρχαν πολλά, αλλά ούτε μαγαζιά με παιγνίδια
Οι κολόνιες
Στην Κεφαλονιά, αλλά και στα άλλα νησιά των Επτανήσων, το βράδυ της παραμονής της Πρωτοχρονιάς, οι κάτοικοι γεμάτοι χαρά για τον ερχομό του νέου χρόνου, κατεβαίνουν στους δρόμους κρατώντας μπουκάλια με κολόνιες και ραίνουν ο ένας τον άλλον τραγουδώντας:
“΄Ηρθαμε με ρόδα και με ανθούς να σας ειπούμε χρόνους πολλούς”. Η τελευταία ευχή του χρόνου που ανταλλάσσουν είναι: “Καλή Αποκοπή”, δηλαδή με το καλό να αποχωριστούμε τον παλιό χρόνο.
Άγιος Βασίλης
Η “γενεαλογική” προέλευση του δυτικού Σάντα – Κλάους είναι ο Άγιος Νικόλαος, ο Επίσκοπος Μύρωνος – Λυκίας του 4ου μ.Χ. αιώνα, ονομαστός για την αρετή και την φιλανθρωπία του και φύλακας άγγελος των παιδιών και των ναυτικών.
Οι παλιοί Αθηναίοι περίμεναν τον ‘Αγιο Βασίλη από το βράδυ της παραμονής με ολάνοιχτες τις πόρτες των σπιτιών τους και έστρωναν ένα μεγάλο τραπέζι και το φόρτωναν με τα πιο εκλεκτά γλυκίσματα και φαγητά για να τον φιλοξενήσουν. Μάλιστα, γύρω από το τραπέζι αυτό μαζευόταν το βράδυ της παραμονής όλη η οικογένεια και περίμενε για ν’ αρχίσει το φαγοπότι. Τα μεσάνυχτα έσβηναν τις

λάμπες τους κι έδιωχναν με γιουχαΐσματα τον παλιό χρόνο, πετώντας πίσω του στο δρόμο ένα παλιοπάπουτσο.

Κρεμύδα για Γούρι

Το σκυλοκρέμμυδο ή κρεμύδα (Scilla maritima) είναι συνηθισμένο φυτό στην Κρήτη. Φυτρώνει άγριο και μοιάζει με μεγάλο κρεμμύδι. Τα ζώα δεν το τρώνε γιατί έχει δηλητήριο, που μπορεί να προκαλέσει δερματικό ερεθισμό από επαφή. Ακόμα και να το βγάλεις απ' τη γη και να το κρεμάσεις, δεν παύει να βγάζει νέα φύλλα και άνθη. Ο λαός πιστεύει ότι αυτή τη μεγάλη ζωτική του δύναμη μπορεί να τη μεταδώσει σε έμψυχα και άψυχα, γι' αυτό και την Πρωτοχρονιά στην Κρήτη κρεμούν σκυλοκρέμμυδο στα σπίτια τους. Πρόκειται για αρχαίο έθιμο καλοτυχίας που αναφέρεται ήδη από τον 6ο αιώνα π.Χ. Σήμερα τείνει να εγκαταλειφθεί.

rodi Το ρόδι και η πέτρα της ΠρωτοχρονιάςΤο ρόδι

"Χίλιοι μύριοι καλογέροι σ' ένα ράσο τυλιγμένοι". Τι είναι;

Το ρόδι είναι σύμβολο αφθονίας, γονιμότητας και καλής τύχης. Σε πολλά μέρη της Ελλάδας κρεμούσαν στο κάθε σπίτι, από το φθινόπωρο, ένα ρόδι. Μετά τη Μεγάλη Λειτουργία της Πρωτοχρονιάς το πετούσαν με δύναμη στο κατώφλι για να σπάσει σε χίλια κομμάτια κι έλεγαν: "Χρόνια Πολλά! Ευτυχισμένος ο καινούριος χρόνος!" Το έθιμο του ροδιού της πρωτοχρονιάς διατηρείται και σήμερα.

Την ώρα που αλλάζει ο χρόνος στην εξώπορτα του σπιτιού πετάνε και σπάνε ένα ρόδι και μπαίνουν μέσα στο σπίτι με το δεξί πόδι κάνοντας το ποδαρικό, ώστε ο καινούργιος χρόνος να τα φέρει όλα δεξιά, καλότυχα. Πολλοί άνθρωποι είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί ακόμα και σήμερα σχετικά με το άτομο που θα κάνει ποδαρικό στο σπίτι τους. Πολλές φορές προτιμούν μάλιστα ένα μικρό παιδί εξαιτίας της αθωότητάς του.

Στην πόλη της Καβάλας, πολλοί κάτοικοι διατηρούν ακόμα τόσο το σπάσιμο του ροδιού μπροστά στην είσοδο του σπιτιού για καλή τύχη, αλλά και τη μεταφορά μίας πέτρας -συνήθως από το μικρότερο μέλος της οικογένειας- στο εσωτερικό του σπιτιού για να είναι στέρεο το σπίτι και γερή ολόκληρη η οικογένεια τη νέα χρονιά.

Το σφάξιμο του χοίρου

Ένα παλιό έθιμο, που η πρόοδος και οι σύγχρονες ευκολίες το έχουν σβήσει, είναι το σφάξιμο του χοίρου. Κάθε οικογένεια μεγαλώνει στην αυλή του σπιτιού ένα χοίρο για να το σφάξει τις μέρες των γιορτών. Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς ο άντρας του σπιτιού έσφαζε το ζώο.

Τα λουκάνικα και τα κρέατα του χοίρου αφού τα κρέμαγαν σ'ένα κοντάρι, τα κάπνιζαν σε φωτιά από σχοινιές, μερσινιές και ξισταρκές για να στεγνώσουν. Μετά τα κρεμούσαν στον ήλιο για να ξεραθούν καλά. Από το κρέας του χοίρου έτρωγε η οικογένεια όλο το χρόνο.

Καρδίτσα: το «τάισμα της βρύσης»

Τα μεσάνυχτα της παραμονής των Χριστουγέννων γίνεται το λεγόμενο «τάισμα» της βρύσης, κάτι που σε κάποια χωριά γίνεται παραμονή Πρωτοχρονιάς. Το έθιμο θέλει οι κοπέλες, να πηγαίνουν τα χαράματα των Χριστουγέννων στην πιο κοντινή βρύση «για να κλέψουν το «άκραντο νερό». Το λένε άκραντο, δηλαδή, αμίλητο, γιατί δε βγάζουν λέξη σε όλη τη διαδρομή. Αλείφουν τις βρύσες του χωριού με βούτυρο και μέλι, με την ευχή όπως τρέχει το νερό να τρέχει και η προκοπή στο σπίτι τον καινούργιο χρόνο και όπως γλυκό είναι το μέλι, έτσι γλυκιά να είναι και η ζωή τους.
Για να έχουν καλή σοδειά, όταν φτάνουν εκεί, την «ταΐζουν» με διάφορες λιχουδιές, όπως βούτυρο, ψωμί, τυρί, όσπρια ή κλαδί ελιάς. Μάλιστα, έλεγαν ότι όποια θα πήγαινε πρώτη στη βρύση, αυτή θα στεκόταν και η πιο τυχερή ολόκληρο το χρόνο.
Έπειτα ρίχνουν στη στάμνα ένα βατόφυλλο και τρία χαλίκια, «κλέβουν νερό» και γυρίζουν στα σπίτια τους πάλι αμίλητες μέχρι να πιούνε όλοι από το άκραντο νερό. Με το ίδιο νερό ραντίζουν και τις τέσσερις γωνίες του σπιτιού, ενώ σκορπούν στο σπίτι και τα τρία χαλίκια.

Ανατολική Μακεδονία: Μωμόγεροι και σπόρδισμα των φύλλων

Από ολόκληρη την ανατολική Μακεδονία, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πολιτιστική παράδοση του νομού Δράμας, με την πλούσια λαογραφία, τα ήθη τα έθιμα, τις γιορτές και τα διονυσιακά δρώμενα που πραγματοποιούνται όλες τις εποχές του χρόνου.
Οι Μωμόγεροι, ένα είδος λαϊκού παραδοσιακού θεάτρου, αναβιώνει στους Σιταγρούς και τα Πλατανιά, χωριά όπου υπάρχουν πρόσφυγες από τον Πόντο. Η ονομασία Μωμόγεροι προέρχεται από τις λέξεις μίμος και γέρος, από τις μιμητικές κινήσεις που κάνουν οι πρωταγωνιστές με μορφή γεροντικών προσώπων. Οι παραστάσεις πραγματοποιούνται όλο το Δωδεκαήμερο [Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Θεοφάνια].
Στο νησί της Θάσου τώρα, οι οικογένειες κρατούν ένα πολύ παλιό έθιμο είναι το σπόρδισμα των φύλλων και γίνεται ως εξής: Κάθονται όλοι γύρω από το αναμμένο τζάκι, τραβούν την θράκα προς τα έξω και ρίχνουν γύρω στα αναμμένα κάρβουνα, φύλλα ελιάς, βάζοντας στο νου τους από μία ευχή, χωρίς να την πουν στους άλλους. Όποιου το φύλλο γυρίσει περισσότερο, εκείνου θα πραγματοποιηθεί και η ευχή του.
Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Μυρτοφύτου του Δήμου Ελευθερών στη δυτική ακτή του νομού Καβάλας, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς αναβιώνει ένα έθιμο που έχει τις ρίζες του στην Τουρκοκρατία. Τα αγόρια που θα φύγουν στρατιώτες μέσα στη νέα χρονιά συγκεντρώνουν μεγάλες στοίβες από ξύλα στην πλατεία. Την παραμονή του νέου χρόνου θα ανάψουν μια εντυπωσιακή φωτιά ψέλνοντας τα κάλαντα. Στις δώδεκα ακριβώς, με το χτύπημα του ρολογιού της εκκλησίας, ξεκινάει ένα

παραδοσιακό γλέντι με τσίπουρο και γλυκά.

Μπουμπουσάρια ή ραγκουσάρια

Μπουμπουσάρια ή ραγκουτσάρια ονομάζονται στη Δυτική Μακεδονία τα τοπικά καρναβάλια της Πρωτοχρονιάς και των Θεοφανίων. Στη Σιάτιστα τα μπαμπουσάρια γίνονται – εκτός από την Πρωτοχρονιά – κυρίως τα Θεοφάνια, ενώ σ' όλα τα άλλα χωριά του Βοϊου μόνο την Πρωτοχρονιά, με εξαίρεση την Εράτυρα. Εκεί το ωραίο αυτό έθιμο το συναντούμε την επομένη της Πρωτοχρονιάς. Οι διάφορες παρέες των μεταμφιεσμένων νέων αποτελούσαν συγκροτημένες παρέες, σχεδόν στερεότυπες πάντα: η νύφη, ο γιατρός, ο γκέκας, ο αρματολός και ο σαλός (τρελός), που κατά κανόνα ήταν φορτωμένος με τα κουδούνια. Σε πολλά μέρη τα ραγκουτσάρια έκαναν επισκέψεις και στα διπλανά χωριά και μάλιστα, όταν δύο παρέες συναντιόνταν στους δρόμους, πιάνονταν από τα μπράτσα και χτυπώντας τα κουδούνια με δύναμη, η κάθε παρέα προσπαθούσε να αναγκάσει τους αντιπάλους σε υποχώρηση. Στη Σιάτιστα και στα γύρω χωριά, οι μικροί μεταμφιεσμένοι γυρίζουν στα σπίτια ή σταματούν τους μεγάλους στο δρόμο και τραγουδώντας "Και βάλε το χεράκι σου στην αργυρή σου τσέπη…", προσπαθούν να τους αποσπάσουν χρήματα.

Καρδίτσα

Την ημέρα της Πρωτοχρονιάς οι περισσότερες νοικοκυρές του Νομού φτιάχνουν την βασιλόπιτα ή αετόπιτα στην οποία βάζει μέσα και ένα κέρμα. Αφού ο αφέντης του σπιτιού, βγάλει από ένα κομμάτι για τον Χριστό, την Παναγία και τον 'Αγιο Βασίλειο τα μέλη της οικογένειας παίρνουν το δικό τους κομμάτι και αναζητούν σε αυτό το κέρμα.

Στις 5 Ιανουαρίου παραμονές των Θεοφανίων συναντάμε ακόμη και σήμερα τα Ρογκάτσια ή Ρογκατσάρια. Ενα έθιμο που οι ρίζες του χάνονται στην αρχαιότητα. Οι συμμετέχοντες, ντυμένοι με προβιές ζώων και ζωσμένοι με κουδούνια, τριγυρίζουν το χωριό και λένε τα κάλαντα, διαφορετικά για τον καθένα,με διάθεση πειράγματος και σατιρισμού. Πίσω ακολουθούν "ο γαμπρός με τη νύφη" και στο τέλος έρχεται ο "παπάς" που διώχνει αυτούς τους "καλικάντζαρους". Το έθιμο παραμένει ζωντανό στο Νεοχώρι, στο Μεσενικόλα, στο Μορφοβούνι και στο Κρυονέρι.

Σάμος

Η "προβέντα" είναι ένα πιάτο με γλυκά που κρίνει πολλές φορές την νοικοκυροσύνη της Σαμιώτισσας, καθώς συνοδεύεται συνήθως και με την βασιλόπιτα που έχουν φτιάξει.

Το ρόδι είναι απαραίτητο για κάθε σαμιώτικο σπιτικό, καθώς οι οικογένειες το πρωί της Πρωτοχρονιάς μετά την εκκλησία θα το σπάσουν για να σκορπίσουν οι

σπόροι του και να “γεμίσει” το σπίτι ευτυχία και υγεία.

Όποιος κάνει το ποδαρικό πρέπει να πάρει “μπουλιστρίνα” (χρήματα), την οποία περιμένουν τα παιδιά επίσης από παπούδες, γιαγιάδες, θείες που θα πλαισιώσουν το μεσημέρι το τραπέζι.

Την παραμονή των Φώτων, παιδιά λένε τα κάλαντα, ενώ ανήμερα σε κάθε πόλη λειτουργεί μια μόνο εκκλησία και μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας σχηματίζεται πομπή για το λιμάνι που θα γίνει ο αγιασμός των υδάτων και ο Μητροπολίτης (στην πρωτεύουσα) ή ο παπάς θα ρίξει τον σταυρό.

Όποιος τον πιάσει θεωρείται ο τυχερός της χρονιάς, παίρνει την ευλογία του ιερέα και μαζί του γυρνούν το μεσημέρι από σπίτι σε σπίτι για να μεταφέρουν την ευλογία του στους κατοίκους του νησιού.

Ανατολική Μακεδονία

Τα ήθη και τα έθιμα ενός τόπου μαρτυρούν τις βαθύτερες ανησυχίες των ανθρώπων όπως αυτές αποτυπώθηκαν στο πέρασμα των χρόνων. Στην ευρύτερη περιοχή της ανατολικής Μακεδονίας οι κάτοικοι – η πλειονότητα των οποίων έχουν τις ρίζες τους στον Πόντο και τη Μικρά Ασία – γνωρίζουν πώς να διατηρούν ζωντανές τις παραδόσεις κυρίως μέσα από τη νέα γενιά.

Από ολόκληρη την ανατολική Μακεδονία ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πολιτιστική παράδοση του νομού Δράμας, με την πλούσια λαογραφία, τα ήθη τα έθιμα, τις γιορτές και τα διονυσιακά δρώμενα που πραγματοποιούνται όλες τις εποχές του χρόνου.

Οι Μωμόγεροι, ένα είδος λαϊκού παραδοσιακού θεάτρου, αναβιώνει στους Σιταγρούς και τα Πλατανιά, χωριά όπου υπάρχουν πρόσφυγες από τον Πόντο. Η ονομασία Μωμόγεροι προέρχεται από τις λέξεις μίμος και γέρος, από τις μιμητικές κινήσεις που κάνουν οι πρωταγωνιστές με μορφή γεροντικών προσώπων. Οι παραστάσεις πραγματοποιούνται όλο το Δωδεκαήμερο (Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά και Θεοφάνια).

Στο νησί της Θάσου οι οικογένειες κρατούν ένα πολύ παλιό έθιμο είναι το σπόρδισμα των φύλλων και γίνεται ως εξής: Κάθονται όλοι γύρω από το αναμμένο τζάκι, τραβούν την ανθρακιά προς τα έξω και ρίχνουν γύρω στ’ αναμμένα κάρβουνα, φύλλα ελιάς, βάζοντας στο νου τους από μια ευχή, χωρίς όμως να την πουν στους άλλους. Όποιου το φύλλο γυρίσει περισσότερο, εκείνου θα πραγματοποιηθεί και η ευχή του.

Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Μυρτοφύτου του Δήμου Ελευθερών στη δυτική ακτή του νομού Καβάλας την παραμονή της Πρωτοχρονιάς αναβιώνει ένα έθιμο που έχει τις ρίζες του στην Τουρκοκρατία. Τα αγόρια που θα φύγουν στρατιώτες μέσα στη νέα χρονιά συγκεντρώνουν μεγάλες στοίβες από ξύλα στην πλατεία. Την παραμονή του νέου χρόνου θα ανάψουν μια εντυπωσιακή φωτιά ψέλνοντας τα κάλαντα. Στις δώδεκα ακριβώς, με το χτύπημα του ρολογιού της εκκλησίας, ξεκινάει ένα παραδοσιακό γλέντι με τσίπουρο και γλυκά.

Στην πόλη της Καβάλας, πολλοί κάτοικοι διατηρούν ακόμα κάποια από τα έθιμα που έφεραν μαζί τους οι πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη, όπως το σπάσιμο του ροδιού μπροστά στην είσοδο του σπιτιού για καλή τύχη, αλλά και η μεταφορά μιας πέτρας – συνήθως από το μικρότερο μέλος της οικογένειας – στο εσωτερικό του σπιτιού για να είναι στέρεο το σπίτι και γερή ολόκληρη η οικογένεια τη νέα χρονιά.

Στο Δημ. Διαμέρισμα Ποδοχωρίου του Δήμου Ορφανού στα δυτικά του νομού Καβάλας, την πρώτη μέρα κάθε νέου χρόνου διατηρούν ακόμα αναλλοίωτο το έθιμο του “ποδαρικού”, όπου τα πιο μικρά παιδιά επισκέπτονται όλα τα σπίτια του οικισμού μπαίνοντας μέσα σε αυτά με το δεξί πόδι, λένε ευχές στους νοικοκύρηδες του σπιτιού και δέχονται γλυκά και δώρα.

Τέλος, στα ‘Αβδηρα της Ξάνθης, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς ορισμένες οικογένειες δε ζυμώνουν βασιλόπιτα αλλά ανοίγουν φύλλο και παρασκευάζουν μια πίτα με πράσο, κιμά και μπαχαρικό κύμινο. Μέσα στην πρασόπιτα βάζουν το φλουρί. Η πίτα ψήνεται σε παραδοσιακό ταψί το σινί και τα παλιότερα χρόνια σερβίρονταν πάνω σε χαμηλό ξύλινο τραπέζι, το σορβά.

Ηράκλειο

Πρόκειται για ένα έθιμο που διατηρείται χρόνια. Ο πρώτος άνθρωπος που θα πατήσει με το πόδι του (ποδαρικό) στο σπίτι μετά την είσοδο του νέου χρόνου, πρέπει να είναι τυχερός για να φέρει τύχη στο σπίτι και να πατήσει πρώτα με το δεξί του πόδι για να πάνε όλα δεξιά δηλ. καλά.

Επίσης την ημέρα της Πρωτοχρονιάς μεταφέρουν νερό από τη βρύση στο σπίτι και ο νοικοκύρης λέει : «Όπως τρέχει τούτο το νερό έτσι να τρέχουν και τα καλά στο σπίτι μου».

Ακόμη ο νοικοκύρης μεταφέρει μια πέτρα στο σπίτι λέγοντας: «Όπως είναι γερή τούτη η πέτρα έτσι να είναι γερό και το σπίτι μου». Σε ορισμένα μέρη του Ηρακλείου, την πρωτοχρονιά συνηθίζεται η οικογένεια να πηγαίνει στην εκκλησία.

Μαζί τους παίρνουν μια εικόνα του σπιτιού, η οποία αφού λειτουργηθεί θα κάνει το ποδαρικό στο σπίτι.

Την πρωτοχρονιά οι παππούδες και οι στενοί συγγενείς δίνουν στα παιδιά την «καλή χέρα», δηλαδή κάποιο χρηματικό ποσόν. Έθιμο που διατηρείται μέχρι και σήμερα.

Στο Ηράκλειο υπάρχει και το έθιμο της μπουγάτσας, όπου οι κάτοικοι καταναλώνουν ανήμερα της Πρωτοχρονιάς μεγάλες ποσότητες μπουγάτσας, θέλοντας να είναι γλυκιά η πρώτη τους γεύση. Μάλιστα σε όλους τους δρόμου του Ηρακλείου την παραμονή της Πρωτοχρονιάς έχουν στηθεί υπαίθριοι πάγκοι για την διανομή μπουγάτσας .

Πηγή:tovoion.com